

מדיוני ועדת ההזנה בישיבתה ב-12.3.74

הוועדה, שמונתה ע"י מנכ"ל משרד החקלאות, ושאותה הביא ב.ל. לדיון.

מדברי החברים — צריך לתכנן את המבנים הדרושים במשק להבטחת שמירה נאותה על המזונות שלא יתבזבזו, ולדאוג גם להלוואות נוחות ולמימון ההשקעות הדרושות.

הודגש גם שהחיסכון העיקרי במזון ישיגו במניעת בזבזו עוד בטרם הגיעו לאבוס הפרה.

ייעול ההזנה — צריך להיות הנושא והתפקיד העיקריים של ההדרכה.

צריך לעודד את פיתוחם של המשקים היעילים ולא לתמוך בהם, כי אלה אינם טעונים תמיכה.

לא לוותר על ייבוש אספסת, כי היא חשובה בהזנה, והייבוש משפר את ערכה המזין.

3. תכולת הזרחן בתערובת המזון המרוכז

ב. לב — ההמלצות הקיימות שהתבססו על ההמלצות של מועצת המחקר של ארה"ב, הן מינימום של 0.5% זרחן (5 גרם בק"ג), ללא תלות מתכולת הזרחן שבמזון. יש לכלול בתערובת 1% ד.ס.פ., כי זמינות הזרחן מחומרי המזון האורגניים איננה בטוחה. גוסף על אלה קיימת גם המלצה להגיש לפרות בתנובה גבוהה ד.ס.פ. באופן חופשי ברפת. בהתחשב בתכולת הזרחן במזון הגס, בגרגרי כותנה ובכמות התערובת הגדולה — יחסית, שמעניקים לפרות בתנובה גבוהה, עונה המלצה זו על הדרישה (לפי מועצת המחקר של ארה"ב) של 3.9 גרם זרחן בק"ג חי"ב במנות המזון של פרות, המניבות 30 לי' חלב ויותר ביממה.

לדעת נ. ברמן — על סמך בדיקות במשקים, צריך להעלות את תכולת הזרחן בתערובת המזון מרוכז לפחות ל-0.6% (וכן דעתו של ש. דורי בפרט זה) — אין לסמוך על אכילת ד.ס.פ. חופשית של הפרות. פרט לזה הגשה חופשית של ד.ס.פ. גורמת לבזבזו רב של החומר, שמחירו כיום כ-800 לירות הטונה.

על סדר היום הועלו השאלות הבאות:

1. מחירי המספוא החדשים מ-24.1.74.
 2. המלצות לחיסכון במספוא.
 3. דיון בשיעור הזרחן בתערובת המזון מרוכז.
 4. קולוסטרום מוחמץ — תחליף לתמיסת תחליף לחלב.
 5. קליפות הדר ותפוזים שלמים בהזנה.
1. פתח ב. לב בהקשר למחירי המספוא —
- א. כדאי להשתמש במידה מירבית בגרגרי תירס, שהם יחסית זולים יותר ובערך אנרגטי גבוה יותר.
- ב. המחיר לסובין אינו גבוה — יחסית, ויחד עם זה ערכם רב בגין תכולת חלבון וזרחן באחוריים גבוהים. אלא, שהשימוש בהם מוגבל בהיותם בצמצום בשוק, ומן הרצוי למנוע ספסרות בהם בשוק החופשי.
- ג. הפער בין מחירי הכוספות למחירי הגרגרים הצטמצם אמנם, אבל רצוי בכל זאת לחסוך בכוספות (לחסוך במטבע זר לייבוא) ולעודד שימוש במזונות חליפין.
- שלמה דורי סיפר, שמתנהל משא ומתן להגדלת הפיצוי למגדלי הבקר עבור התייקרות המספוא. הפיצוי נקבע על בסיס צריכה של 520 גרם תערובת לייצור ליטר חלב, אבל למעשה (גם לפי סיכומי המכון לרווחיות המשק) מוציאים 720 גרם בממוצע לייצור ליטר חלב.
- חברי הוועדה הביעו דאגה, שייקור המספוא עשוי לדחוף להכללת יתר על הכמות הרצויה של חומרי מזון זולים דלי אנרגיה ועשויים לגרום לירידת הערך מזין של התערובת.
- לדברי גר שפט אין הבדל משמעותי במחיר סוגי הגרגרים השונים, והשיקול בשימוש צריך להיות לפי טיב הגרגרים — אחוז הלחות, ניקיון, ועוד — ולא לפי סוג הגרגר.
2. המלצות לחיסכון במספוא — בנושא זה התבקשו חברי הוועדה להעיר על סיכומי המלצות

4. קולוסטרום מוחמץ — תחליף לתמיסת תחליף חלב

אהרון בן אשר מסר על ניסויים שהוא עורך בהגמעת קולוסטרום מוחמץ לעגלות ועגלים מיום החמישי לאחר היוולדם. 80 ליטר קולוסטרום מחליפים 15.5 ק"ג אבקת תחליף לחלב. חלב הקולוסטרום (של 3 ימים ראשונים לאחר ההמ" לטה) נאגר בכדי פלסטיק. את הקולוסטרום שנחלב ביום אחד שומרים בכד נפרד ומחמיצים אותו ע"י הוספת כוס אשל בכל כד. תוך 4–5 ימים מגיע ה-pH לדרגת חמיצות של 4–4.5 והוא מוכן להגמעה. מגמיעים פעם ביום 2 ליטר קולוסטרום מוחמץ עם תוספת 0.5 ליטר מים חמים במשך 32 יום עד הגמילה. עד כה התוצאות משביעות רצון, ההתפתחות של היונקים תקינה ולא היו שלשולים, פרט לשני מקרים של צואה רכה.

נערכות בדיקות על הרכב הקולוסטרום במר- ווחי זמן שונים מההמלטה, וכן מבוצעות בדיקות דם של עגלות. הממצאים הראשונים מראים שדם עגלות המוגמעות בתחליף חלב;

הראשון פי 2–3 גמה-גלובולין בהשוואה לדם עגלות המוגמעות בתחליף חלב;

בשבוע השני הכמות עודנה רבה יותר ובשלישי אין עוד הבדל, כי העגלות כבר מסוגלות לייצר בעצמן גמה-גלובולין.

הבדיקות והניסויים נמשכים, והתוצאות תפור- סמנה.

5. קליפות פרי הדר ותפוזים שלמים בהזנת בקר.

בנושא זה נסב הפעם הדיון על עודפי הפרי וקליפות הצפויים השנה ועל האפשרות לנצלם כמזון לבע"ח, אם בצורתם הטרייה או החמצתם ונזכיר על השימוש במוצר-הלוואי ועודפי הפרי בעונה הבאה.

נרשם ע"י בנימין לב

תומצת והבלבה"ר ע"י ח. עפרוני

ייתכן גם שהעלאת שיעור הזרחן היתה משפרת את הפוריות. פרות בתנובה גבוהה אינן מנצלות את הזרחן שבמזון באופן יעיל. הצריכה בזרחן גדלה עם התקדמות ההריון. גם עודפי סידן במנות המזון שלנו גורמים לניצול ירוד של הזרחן.

לדעת ש. דורי — צריך לחדול מתוספת סידנית לתערובת, כי בהזנתנו את החולבות יש עודפי סידן (נוהגים לערבב בתערובת סידנית ובנטור- גית). הכוספות והסובין העשירים בזרחן — חלקם קטן בתערובת, לעומתם פת"ז וקמח אספסת וכן כלל המספוא הגס מכילים אחוז גדול — יחסית של סידן (כי הקרקע שלנו עשירה בו).

ד"ר מחנאי בדיעה (וזה גם דעתו של ד"ר איילון), שבמקרים מסוימים הצליחו לשפר את הפוריות ע"י הוספת ד.ס.פ.

א. בן-אשר — ממליצים להחליף את הד.ס.פ. במונופוספאט בתערובת לפרות יבשות, אבל אין זה מעשי במרבית המשקים, באין מיכלים מיוחדים לתערובת עבור פרות יבשות.

סוכם לקיים דיון נוסף בנושא הזרחן בהשתתפות החוקרים הווטרינרים העוסקים בנושא זה.

ואכן, התקיימה ישיבה מיוחדת של ועדת ההזנה ב-20/4/74, שהוקדשה לנושא ה"זרחן", והדיונים סוכמו כלהלן:

1. ממליצים על תכולת זרחן מינימאלית של 0.6% (6 ק"ג בטונה) בתערובות מ"מ לבקר.
2. אין להוסיף עוד לתערובות בקר סידנית או גיר.
3. הוחלט לערוך סקרים יסודיים על תכולת הזרחן בדם הבקר ובמזון.
4. הומלץ לבדוק את זמינות הזרחן במזון, וכן לבחון שימוש במונופוספאטים כתחליף ל-די.סי.פי.
5. הומלץ לבדוק באופן יסודי אם יש קשר בין שיעור הזרחן בדם לזה שבמזון, והשפעת הזרחן על פוריות.